

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2002-1400

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Herrala, Meri Elisabet			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Ooppera sensuurissa : Vano Muradelin Suuri ystävyys Neuvostoliiton kulttuurielinten tarkastuksessa vuonna 1948			
Oppiaine-Läroämne-Subject Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-01-07	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 132 s. 2 liitettä 4 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Vano Muradelin oopperasta Velikaja družba (Suuri ystävyys) julkaistu NKP:n keskuskomitean politbyroon päätöslauselma aloitti vuoden 1948 formalisminvastaisen kampanjan Neuvostoliitossa. Puolue oli käyttänyt hyväkseen musiikin yhteiskunnallista merkitystä jo 28.1.1936, jolloin Pravda oli julkaissut Dmitri Shostakovitshin Lady Macbeth -oopperaa kritisoivan artikkelinsa.</p> <p>Puolue nosti oopperat esimerkeiksi neuvostomusiikin tilasta vuosien 1936 ja 1948 formalisminvastaisissa kampanjoissa. Vuoden 1948 päätöslauselmassa julkaistiin myös erityinen formalististen säveltäjien nimilista. Formalismi-termi legitimoiti puolueen ja hallituksen taidepoliittisten elinten kontrollin ja vahvistamisen tarvetta ja pyrkimystä saada musiikkielämän toimijat noudattamaan puolueen vuonna 1934 julistaman sosialistisen realismin taiteellisia periaatteita.</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan Muradelin oopperan valmistusta ja tarkastusta yhteydessä muihin näyttävästi kritisoituihin oopperoihin kuten Shostakovitshin Lady Macbeth ja Neuvostoliiton säveltäjälaiton pääsihteerin Tihon Hrennikovin Frol Skobejev. Oopperoita tarkastellaan lisäksi venäläisten oopperaklassikoiden ja Stalinin neuvosto-oopperan malliksi julistaman Ivan Dzerzhinskin Tihij Don esimerkkiä vasten. Neuvostovallan vakiinnuttamisesta Pohjois-Kaukasukselle vuosina 1918-1920 kuvanneen Muradelin oopperan sisältö ei vastannut keskuskomitean mukaan historiallista todellisuutta ja musiikki oli epäonnistunutta. Todellisuudessa ooppera oli sangen onnistunut, koska se sisälsi melodisia aarioita, kansanomaisuutta ja Neuvostoliiton eri kansallisuuksien musiikillisia vaikutteita yhdistyneinä venäläisen musiikin intonaatioihin. Aiheen poliittisuus rajoitti kuitenkin musiikkia tehden siitä paikoitellen katkelmallista.</p> <p>Tutkielman oopperoiden tapaukset osoittavat, että Stalinin mielipiteellä oli merkitystä Neuvostoliiton musiikkipolitiikassa. Tarkastelen polemiikkaa, joka syntyi sen seurauksena, kun Suuren ystävyuden esitykset kiellettiin Stalinin 5.1.1948 suorittaman kuuntelun jälkeen. Shostakovitshin ja Muradelin oopperoiden tapaukset osoittivat myös, että teatterit toimivat liian itsenäisesti taideasiain komitean valvonnasta huolimatta. Oopperoiden valmistusta ja tarkastusta vertaamalla tutkitaan, mitkä elimet olivat tarkastaneet oopperaa ja milloin. Formalisminvastainen kampanja kohdistui erityisesti kulttuurin hallinnolliseen eliittiin. Muradelin oopperan teattereiden ohjelmistoon ottamisesta päättänyt taideasiain komitean johtaja Mihail Hraptschenko ja muutama muu oopperan esityksen ja rahoituksen väärinkäytöksiin syyllistynyt kulttuurihallinnon virkamies menettivät oopperaskandaalin yhteydessä virkansa.</p> <p>Hraptschenkon tilalle nimitetty Polikarpov Lebedev erotettiin virastaan vuonna 1950, hänen kritisoidessa säveltäjälaiton pääsihteerin Tihon Hrennikovin oopperaa Frol Skobejev. Oopperaa ei kuitenkaan poistettu ohjelmistosta, koska säveltäjä kykeni vetoamaan siihen, että hänen oopperansa tarkastus oli suoritettu oikean käytännön mukaisesti musiikkihallinnollisissa elimissä. Hrennikovin oopperan esimerkki osoitti, että musiikkipolitiikan toimijoiden keskuudessa ei oltu vielä vuonna 1950 yksimielisiä siitä, millaisia sosialistisen realismin taideteosten olisi oltava.</p> <p>Tutkielman lähteistönä ovat Moskovassa sijaitsevien Venäjän valtiollisen kirjallisuus- ja taidearkiston (RGALI), Venäjän valtiollinen sosiaalisen- ja poliittisen historian arkiston (RGASPI) ja Kansallisarkiston Andrei Zhdanovin kokoelman asiakirjat.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords musiikkipolitiikka-Neuvostoliitto-1940-luku formalismi formalisminvastainen kampanja Vano Muradeli			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			